

La pel·lícula
de la meua vida

Cinema Paradiso

Isidor Mari

Els amics de la revista "Temps Moderns" em demanen que comentí la pel·lícula de la meua vida, i després de donar-hi algunes voltes, veig que em resulta impossible concretar-ne una de sola. No sé per què mantenc amb el cinema -i amb la literatura, i amb l'art- una pluralitat d'identificacions, molt diverses, sense una clara jerarquització: no estic segur si això és bo o dolent, però és així.

Mentre pens en tot això, record una pel·lícula que almenys em pot servir per expressar la meua experiència cinematogràfica: *Cinema Paradiso*, de Giuseppe Tornatore. Em permetrà parlar de les pel·lícules (no exactament de LA pel·lícula) de la meua vida. Supòs que tots recordau aquest film, en què un infant (Salvatore) es fa amic de l'operador de projecció d'un cinema parroquial de poble (Alfredo), que l'inicia en l'amor al cinema i en la vida en general; l'infant -que ja s'ha fet gran- ho rememora quan li diuen que ha mort el vell amo, molts anys després, i torna al poble per assistir al seu enterro.

Estic segur que aquesta elecció no té res d'original: la pel·lícula resulta evocadora per a moltes persones que som aproximadament de la mateixa generació de Tornatore (nascut el 1956), i que hem viscut el pas dels anys del cinema als de la televisió. Però crec que especialment té un valor nostàlgic especial per als mediterranis i els illencs, més fort que per a ningú altre: Tornatore reflecteix a la seva obra l'ambient dels cinemes dels anys cinquanta i seixanta a la seva ciutat natal (Bagheria, convertida a la ficció en Giancaldo), una petita vila siciliana amb molts de punts de contacte amb la meua Eivissa natal.

És emocionant recordar la fascinació que el cinema podia exercir sobre la gent en aquells anys, encara que les condicions tècniques de les sales fossin lamentables (quantas vegades no es tallava o es cremava la pel·lícula): igual que al *Cinema Paradiso*, els espectadors prenién part activa en el film, animant "el jovenet o aclamant "els bons" i insultant "els dolents", talment com si

els protagonistes ho sentissin. No hi havia fronteres entre realitat i ficció i, per uns moments, tothom se sentia transportat al món on les fantasies es fan autèntiques. Record un moment concret del meu servei militar, en què aquesta evasió del món real se'm va fer especialment present mentre veïem una pel·lícula al cine del campament, vaig oblidar per complet el lloc on em trobava, fins que es van encendre els llums i de nou ho vaig veure tot de

amb reserves, i una pel·lícula 4, ja era greument perillosa, és a dir, pecat.

Avui, quan som a l'edat de la televisió i dels multicines, quan començam a entrar a l'era de la televisió per cable, que ens permetrà -segons diuen- veure pel·lícules a la carta, podem pensar que el control ha desaparegut. Però no ens enganyen: ara no duen sotana, però continua havent-hi qui ens diu entre quines opcions podem exercir la nostra

color caqui, i el món real em va tornar a caure damunt... Dubt que aquestes experiències de fascinació cinematogràfica les puguin acabar d'entendre els que ja han nascut dins de l'era dels efectes especials sofisticats.

Una altra classe d'emoció, més irritant, sorgeix del record de la censura eclesiàstica, encara que passat el temps em faci una certa gràcia pensar-hi. Les besades que el capellà censurava al *Cinema Paradiso* -i que al final de la pel·lícula reapareixen totes juntes en una cinta que el vell Alfredo havia col·leccionat per a Salvatore- també ens van ser escamotejades en aquell temps. Nosaltres, a més -i potser els italians també-, teníem aquella grotesca classificació moral que els capellans s'encarregaven de llegir a missa i de penjar al tauler d'anuncis de la parròquia: un film 3R només era per a gent gran, i

tria, més per raons ideològiques o culturals que morals. I si la plataforma digital és única, el control potser més subtil, o ser molt pitjor.

La pel·lícula de Tornatore té un altre element autobiogràfic que també em va impactar pel paral·lelisme amb la meua mateixa història personal: és narrada des de la perspectiva d'una persona que, per raons professionals, ha deixat la seva illa des de l'adolescència i aquest factor encara fa més viva la mitificació dels anys d'infantesa i jovent en què el cinema era un ritual màgic. Tornar avui a Eivissa i veure tancat l'únic dels supervivents d'aquell temps -el Teatre Pereyra, inaugurat ara fa exactament cent anys- em produeix una rara sensació... que s'assembla molt a la que vaig tenir quan es va acabar la pel·lícula de la mili. □

Rick: Si és desembre del 41 aquí a Casablanca, ¿quina hora és ara a Nova York?
Sam: Se'm va aturar el rellotge.
Rick: Deuen dormir a Nova York. Deuen dormir a tota Amèrica.
 ¡De tots els cafès i locals del món apareix al meu!